

ONTVAANGSTAMP 2 Sept. 1980

Ten geleide

Dat de Arabische wereld steeds dichterbij komt is de Nederlandse krantelezer dagelijks duidelijk. Ver van huis zijn er de burgeroorlog in Syrië, de dood van een prinses, Libische emigrés die vermoord worden en oorlog tussen Irak en Iran. Dichter bij ons bed staat de Marokkaanse medemens, die graag, of soms ook juist helemaal niet, lid wil zijn van de Amicales, die bij het offerfeest geen schaaap mag slachten in zijn flat en wiens kinderen maar niet willen deugen op hun Nederlandse school. Maar de aandacht van krantedirecties is grillig en alleen wie het meeste kabaal maakt mag rekenen op een vaste plaats op de pagina 'buitenland'. Bij crisis-situaties worden voor radio en t.v. experts geïnterviewd die voor de gelegenheid haastig van de verschillende Nederlandse universiteiten bijeen worden getelefoneerd. Dat duurt dan een paar dagen, zodat de vaste medewerkers van de betreffende omroep de gelegenheid krijgen zich op het onderwerp in te lezen. Daarbij komt nog dat nieuws-waarde vaak samengaat met negatieve aandacht. Toch is er meer te vertellen over de Arabische wereld, en dan door de mensen wier dagelijks werk (meestal aan een universiteit) om het Midden-Oosten draait, en die vaak niet hun vaste plaats hebben in het journalistieke circuit.

Dit nummer van *De Gids* is aan de Arabische wereld gewijd, en hoewel het geen encyclopedische pretentie heeft zit er toch wel een gedachte achter de samenstelling. Het is mijn bedoeling geweest, als ik het zeer algemeen formuleer, om de lezer een indruk te geven van de interactie

tussen de Arabische en de westerse wereld. Dit vereist enige achtergrondkennis van de Arabische cultuur. Daarom zijn vijf bijdragen opgenomen (van G. J. van Gelder (twee maal), Remke Kruk, Roel Otten en F. de Jong) die aspecten van deze cultuur als het ware van binnenuit bezien. Zij dienen om de gedachten van de lezer te bepalen. Dat men een volk alleen door bestudering van zijn taal en cultuur leert kennen, is al lang niet meer waar, maar uit deze bijdragen mag blijken dat de literaire benadering een onmisbare bron blijft, en daarbij nog steeds de meest onderhoudende is.

Dan is er een vijftal bijdragen (van J. Brugman, A. H. de Groot, C. A. O. van Nieuwenhuijze, Anton Constandse en J. J. G. Jansen) die meer aansluiten bij de dagelijkse actualiteit, en die in meerdere of mindere mate in een historisch perspectief geplaatst zijn. Vier bijdragen sluiten nog het meest aan bij de gedachte die aan de samenstelling van dit nummer ten grondslag ligt: de interactie. Het oordeel van een Syrisch edelman over de Frankische kruisvaarders, een gijzelingsaffaire in Jemen in de zeventiende eeuw die uit Hollandse en Arabische bronnen is gereconstrueerd, Europese reizigers in de voor ongelovigen verboden heilige plaatsen van de Islam, en ten slotte een Arabische intellectueel in bijtende bewoordingen over de innerlijke tegenstrijdigheden van het in het Westen zo vlijtig beliden geloof in de oecumene. Het nummer wordt besloten door drie bijdragen die voornamelijk, zij het niet uitsluitend, handelen over Christiaan Snouck Hurgronje (overleden in 1936), de geëngageerde wetenschapsbeoefenaar. De bijdrage van Van Koningsveld is hier mede opgenomen omdat deze een gaaf voorbeeld is van de wijze

J. J. WITKAM. Geb. 1945. Studeerde Arabisch en Perzisch in Leiden. Werkzaam als conservator aan de Leidse Universiteitsbibliotheek.

waarop een westers geleerde zich assimileert aan een Arabisch nationalistisch standpunt, op zich een duidelijke illustratie van de mogelijkheden van de al eerder genoemde interactie. Deze laatste drie bijdragen behandelen in feite het morele probleem waarmee de geëngageerde beoefenaar van de wetenschap zich geconfronteerd ziet.

Deze inleiding is niet compleet zonder dat ik kort aangeef wat met opzet, of noodgedwongen *niet* in dit speciale nummer is opgenomen. De lezer zal tevergeefs zoeken naar een afzonderlijke bijdrage over Israël en de Arabische wereld, over het energieprobleem of over de positie van de vrouw in de Arabische wereld. Over Israël heeft iedereen in Nederland al zijn eigen mening, en het onderwerp krijgt trouwens aandacht genoeg. Dat laatste geldt ook voor de energiecrisis, de positie van de vrouw, en in wat mindere mate voor het verschijnsel van de gastarbeider. Geen van deze drie onderwerpen is trouwens specifiek Arabisch. Noodgedwongen is weggebleven uit

dit nummer een serie persoonlijke verslagen van Nederlandse gastarbeiders in de Arabische wereld (baggeraars, bouwers en dergelijke) en van Arabieren die in Nederland wonen. Hoewel vrienden uit beide groepen hun verhaal welsprekend konden doen, is het niet gelukt om van hen ook een boeiend verslag op schrift te krijgen. Het verhaal van Usama ibn Munqidh en de kritiek van Sadiq al-'Azm moeten dat gemis enigszins goedmaken.

Ten slotte nog een praktische opmerking. Er bestaat geen vast systeem voor de transcriptie van Arabische letters, en alle auteurs hebben hun eigen, favoriete, systeem gebruikt, variërend van een filologisch verantwoorde schrijfwijze, compleet met alle mogelijke hulptekens onder en boven de letters, tot eenvoudige en overzichtelijke benaderingen van het Arabisch. Voor de inconsequenties die binnen dit Arabië-nummer van *De Gids* hieruit voort kunnen komen, vraag ik de lezer om geduld en begrip.